

Identificatie en typering van LVS-VCLB Lezen

Praktische Informatie	
1. <u>Productinformatie</u>	Leerlingvolgsysteem – Vrije Centra voor Leerlingenbegeleiding (LVS - VCLB); Lezen: 1-2-3; Ann Van Rompaey & Imke Vandenbergh; Garant: Antwerpen/Apeldoorn; 2013; op papier; het basisboek (Lezen) kost 24 euro, de kopieerbundel 29 euro; Vlaams.
2. <u>Wat en voor wie?</u>	LVS-VCLB Lezen 1-2-3 omvat acht periodieke toetsen van technisch lezen op basis van leeskaarten en is bestemd voor het eerste tot en met het derde leerjaar van het basisonderwijs.
3. <u>Welk soort instrument?</u>	☐ Toets ☒ Volgsysteem ☐ Observatiewijzer ☐ Portfolio ☐ Andere
4. <u>Hoe lang duurt de afname?</u>	De lees oefeningen worden individueel afgenomen en duren anderhalve minuut per leerling.
5. <u>Eén of meer meetmomenten?</u>	☐ Eén meetmoment ☒ Meer meetmomenten De toetsmomenten zijn vastgelegd in het midden (februari) en op het einde (mei) van het eerste leerjaar en aan het begin (september), in het midden (zie eerder) en op het einde (zie eerder) van het tweede en derde leerjaar. Aan de scholen wordt geadviseerd niet alle toetsmomenten te gebruiken; in een LVS lijken twee toetsmomenten per schooljaar een ideale frequentie. Zo kan een school ervoor kiezen de toetsen aan het begin van het schooljaar en tijdens het midden van het schooljaar af te nemen of ze kan opteren voor een afname in het midden en een afname op het einde van het schooljaar. Een LVS voor technisch lezen kan best stoppen aan het einde van het derde leerjaar, omdat 85 à 90% van de leerlingen technisch leest zonder problemen. Volledige klasgroepen blijven toetsen heeft dus geen zin. Uiteraard moeten leerlingen met leesmoelijkheden wel individueel opgevolgd worden.

<p>6. <u>Klassikale of individuele afname?</u></p>	<p>☐ Klassikaal ☒ Individueel</p> <p>De technische leestoetsen worden individueel afgenomen; de instructie is wel klassikaal. De individuele toetsen kunnen zowel door de leerkracht zelf als door een zorgcoördinator of CLB-medewerker afgenomen worden.</p>
<p>7. <u>Geeft het instrument resultaten op leerlingenniveau of op schoolniveau?</u></p>	<p>☒ Leerlingenniveau ☒ Klasniveau ☒ Schoolniveau</p> <p>De ruwe uitslagen (het aantal juist gelezen woorden) zijn beschikbaar op het niveau van de leerlingen, maar er kunnen ook gemiddelden per klas worden berekend. De online applicatie van het LVS bewaart de toetsresultaten op beide niveaus. In een individueel overzicht plaatst het systeem voor elk beschikbaar meetmoment een kolom in de grafiek; zo wordt de leesvordering weergegeven. Om de groepsresultaten van de klas te bekijken, kan het systeem een momentlijst en een volglijst genereren. Een momentlijst geeft de resultaten van de klas weer op één bepaald toetsmoment. Aan de hand van de gemiddelden kan een leerkracht zijn of haar eigen klas via frequentiefiguren vergelijken met andere klassen. In een volglijst wordt per toets de zone weergegeven waarin de leesprestatie van de verschillende leerlingen zich bevindt. Op die manier is het mogelijk de leesvorderingen van de leerlingen doorheen de tijd op te volgen.</p> <p>De school kan de rekenkundige gemiddelden van de ruwe uitslagen en de verdeling over de vaardigheidszones voor alle klassen van de school in een analyse opnemen. Daaruit kan het schoolteam beleidsrelevante informatie verzamelen en die verwerken in concrete actieplannen.</p>
<p>Omschrijving van het instrument</p>	
<p>8. <u>Welke vaardigheden?</u></p>	<p>Vaardigheden:</p> <p>☒ Lezen ☐ Schrijven ☐ Spreken/Gesprek ☐ Luisteren</p> <p>Competenties:</p> <p>☒ Taalcompetentie ☐ Zelfsturende competentie ☐ Leercompetentie ☐ Sociale competentie</p>

	<p>Deelcompetenties: Technisch lezen</p> <p>Het LVS-VCLB Lezen 1-2-3 meet de taalcompetentie binnen leesvaardigheid. De toetsen vinden aansluiting bij volgend doel zoals geformuleerd in het raamwerk:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Taalbeschouwing
<p>9. <u>Wat doen de leerlingen?</u></p>	<p>De technische leesvaardigheid wordt gemeten door het hardop voorlezen van een leeskaart. Er zijn acht verschillende leeskaarten; één voor elk toetsmoment. De leeskaarten bestaan uit 120 losse woorden, gerangschikt in reeksen van 30. De individuele leerling krijgt als opdracht om zo veel mogelijk van die woorden hardop en juist te lezen binnen een tijdslimiet van 1 min. 30 sec. De snelheid en de juistheid van verklanken bepalen de ruwe eindscore: aantal gelezen woorden (G) - aantal fouten (F) = aantal juist (J).</p> <p>Door telkens een andere leeskaart te voorzien voor elk toetsmoment, zijn de woordstructuren van de woorden op de kaarten telkens aangepast aan wat de leerlingen op dat moment aankunnen en wordt een storende vertrouwdheid met de woorden vermeden. De invulling van de woordkaarten is bepaald door het aantal lettergrepen van de woorden en de opeenvolging van het aantal medeklinkers.</p>
<p>10. <u>Waarvoor kan het instrument gebruikt worden?</u></p>	<p>☒ Screening</p> <p>☐ Diagnose</p> <p>☐ Andere</p> <p>De leestoetsen geven een algemeen beeld van de technische leesvaardigheid van de leerlingen. Het LVS signaleert welke leerlingen extra zorg nodig hebben voor lezen. Leerlingen die zwak scoren verdienen extra aandacht. Voor hen wordt er bekeken of er extra hulp nodig is en op welke manier die georganiseerd kan worden. Het LVS voorziet een extra publicatie (<i>Lezen: Analyse en Handelen</i>) voor informatie over onderzoek en aanpak van de gesignaleerde problemen.</p> <p>Het LVS raadt aan om de afname van de leestoetsen op te nemen, zodat het voor de leerkracht mogelijk wordt om de fout gelezen woorden opnieuw te beluisteren. Het aantal fout gelezen woorden, het soort fout en het leestempo geven heel wat extra informatie die niet exact weergegeven worden in de uitslagen. De leesprestaties en de resulterende scores worden soms namelijk te sterk bepaald door het eigen temperament van de leerlingen.</p> <p>Als de globale score van de klas laag is, moet de leerkracht op zoek gaan naar een verklaring. Is het de zwakte van de jaargroep, de gevolgde methode, de effectieve leestijd? De pedagogische begeleidingsdienst of begeleidend CLB kan hulp bieden bij het zoeken naar de verklaring voor de negatieve afwijking.</p>

11. Laat het instrument toe leerlingen te vergelijken?

Vergelijking mogelijk met andere leerlingen (normgerelateerde vergelijking)

Vergelijking mogelijk met een drempel (criteriumgerelateerde vergelijking)

Geen vergelijking

Iedere individuele uitslag kan nu vergeleken worden met de prestaties van een **normgroep**. De (vergelijkings)norm werd bepaald door de LVS-VCLB-leestoetsen af te nemen van een grote en representatieve groep leerlingen (ca. 1400 leerlingen uit 70 basisscholen uit het vrij onderwijs).

Er zijn bovendien aparte normen toegevoegd voor kinderen van wie de thuistaal niet het Nederlands is, om de ongelijke onderwijskansen effectiever te kunnen aanpakken. Met de aparte norm is het mogelijk die kinderen te beoordelen ten opzichte van de totale leerlingengroep en ten opzichte van de referentiegroep. Door te vergelijken met een referentiegroep kunnen vorderingen die geen betere score (een hogere zone) opleveren wel zichtbaar worden. Dit is belangrijk voor de motivatie van zowel de leerling als de leerkracht. De resultaten moeten echter altijd voorzichtig geïnterpreteerd en geduid worden door ze samen met de algemene normen te gebruiken. De aangepaste normen mogen niet als 'regel' gebruikt worden. Zo worden de verwachtingen naar deze leerlingen toe niet lager gelegd. Voor (groepen van) leerlingen die ook volgens de aangepaste normen zwak blijven scoren, is uiteraard gerichte remediëring noodzakelijk.

Ruwe uitslagen (het aantal juist gelezen woorden) vormen geen goede maatstaf om leerprestatie mee te beoordelen en/of te vergelijken. Vergelijkingen kunnen enkel gebeuren ten opzichte van de afgeleide uitslagen (percentielen en zones) en niet ten opzichte van de vorige (ruwe) scores van een leerling (leesevolutie). Omdat iedere 'volgende' leeskaarten van een hogere moeilijkheidsgraad is kan het zijn dat leerlingen op een volgende toets minder woorden goed lezen maar wel beter scoren. Er is immers een betere leesvaardigheid vereist om in dezelfde tijd een leeskaart met langere woorden te lezen dan met een kaart met minder lange of minder moeilijke woorden.

Op basis van de ruwe uitslag (het aantal juist gelezen woorden) berekent de webtoepassing van het LVS **afgeleide uitslagen**. Enerzijds zijn er percentielnormen beschikbaar en anderzijds bestaan er daaruit afgeleide zones. Een percentiel is een afgeleide uitslag die aangeeft hoeveel procent van de leerlingen van de normgroep lager dan of gelijk aan een bepaalde ruwe uitslag scoort. Bij de verdeling in zones (A-B-C-D-E) wordt de normgroep in vier even grote groepen opgesplitst (telkens 25%). De laatste groep wordt dan nog eens in twee onderverdeeld (10% en 15%), zodat een fijnere differentiatie mogelijk wordt binnen de zwakst

	<p>presterende deelgroep.</p> <p>Om met voldoende actuele normen te kunnen werken, is de normering van het LVS-VCLB in het schooljaar 2011 - 2012 volledig geactualiseerd.</p>
<p>Criteria voor een goed evaluatie-instrument</p>	
<p>12. <u>Wat meet het instrument?</u></p>	<p>De handleiding van LVS-VCLB Lezen geeft informatie over:</p> <p>☒ Waarop ze zich baseerden voor het opstellen van het evaluatie-instrument (bijvoorbeeld eindtermen, ERK, etc.) en of het instrument m.a.w. representatief is voor de leerstof. De toetsen zijn aangepast aan de leerplannen (van de drie onderwijsnetten: VVKBaO, OVSG en GO!); ze meten technische leesvaardigheid.</p> <p>☒ In welke mate het instrument aansluit bij de doelstelling die men vooropstelde (wat wil men evalueren versus hoe doet men dat?). Technisch lezen wordt hier gezien als het juist kunnen verklanken van afzonderlijke woorden. De vlotheid waarmee de leerlingen dit kunnen, lijkt een goede graadmeter of aanwijzer van hun technische leesvaardigheid in zijn meest eenvoudige vorm.</p> <p>☐ Geen informatie over validiteit</p>
<p>13. <u>Is het instrument betrouwbaar?</u></p>	<p>De handleiding van LVS-VCLB Lezen geeft informatie over:</p> <p>☒ Betrouwbaarheid van de toetsafname (wordt er in de handleiding een protocol voorgesteld voor de toetsafname zodat die telkens op dezelfde manier gebeurt?): De leeskaarten zijn op zoveel mogelijk punten volgens dezelfde principes opgebouwd en uitgewerkt. De verregaande uniformiteit is een voorwaarde om de leesprestatie op de opeenvolgende toetsmomenten met voldoende betrouwbaarheid te kunnen vergelijken. Daarom zijn ook de instructies voor de afname gestandaardiseerd: ze zijn precies dezelfde voor de acht leeskaarten.</p> <p>☒ De betrouwbaarheid</p> <p>☐ is eerder laag ☐ is eerder middelmatig ☒ is eerder voldoende hoog</p> <p>Scholen die deze leestoetsen gebruiken en de richtlijnen nauwgezet en eerlijk volgen, hebben de</p>

	<p>zekerheid dat de resultaten van hun leerlingen betrouwbaar te interpreteren zijn vanuit de vergelijkingsgegevens van de handleiding. Dit type van leestoetsen garandeert namelijk hoog betrouwbare meetresultaten¹. Leestoetsen blijken bovendien betrouwbaarder als een langere leestijd toegestaan wordt, zodat toevallige haperingen een minder storende invloed hebben op het eindresultaat. Daarom is er gekozen voor een tijdslimiet van 1 minuut 30 seconden i.p.v. de klassieke 1 minuut. En ook de aanpassing van het moeilijkheidsniveau van de gekozen woorden aan wat de leerlingen aankunnen op het bewuste toetsmoment, moet de nauwkeurigheid ten goede komen.</p> <p>☒ Betrouwbaarheid van de scoring (zijn de criteria voor evaluatie vooraf bepaald?) De instructies voor de quotering zijn gestandaardiseerd: ze zijn precies dezelfde voor de acht leeskaarten. De afnemer van de toets heeft voor iedere leerling een scoreblad, waarop hij meevolgt en aankruist welke woorden juist en welke fout worden gelezen.</p> <p>☐ Geen informatie over betrouwbaarheid</p>
<p>14. <u>In de praktijk?</u></p>	<p>Een woordjestest blijkt door een aantal zwakke lezers als gemakkelijker te worden ervaren dan een zinnentekst, omdat men geen rekening met intonatie, de context en dergelijke hoeft te houden.</p>
<p>15. <u>Praktische haalbaarheid?</u></p>	<p>Fout gelezen woorden zijn interessant voor latere fasen van analyse en handelen. Tijdens de leestoets aandacht besteden aan de soort fouten dat de leerlingen maken heeft echter een groot nadeel. De toetsafnemer kan zich niet ten volle concentreren en toespitsen op het aantal woorden dat gelezen wordt en het aandachtig bijhouden van de tijd. Daarom wordt er aangeraden een geluidsopname te maken tijdens het afnemen van de leestoetsen. Het opnieuw beluisteren van de toetsen kost echter veel tijd.</p> <p>Om de vergelijking met de norm op een efficiënte en effectieve manier te laten verlopen, raadt men aan een beroep te doen op de software die speciaal voor dit doel werd ontwikkeld.</p> <p>Het LVS-VCLB bevat zeer concrete handreikingen voor de (taak)analyse en het handelen ná het signaleren.</p>
<p>16. <u>Kritische reflectie op algemene kwaliteit.</u></p>	<p>– De technische leesvaardigheid wordt gemeten door het hardop voorlezen van losse, op zichzelf staande woorden. Dat maakt natuurlijk dat de authentieke situatie (nl. woorden lezen in een tekst, waar ook de context kan meegenomen worden) niet wordt gemeten. Anderen zullen dit misschien een voordeel vinden, omdat je dan “radend” lezen op basis van de context kan uitschakelen.</p>

¹ Tijdens het schooljaar 1995-1996 werd een onderzoek gevoerd naar de toetsbetrouwbaarheid. In het midden van het eerste en in het midden van het tweede leerjaar heeft een aantal klassen een tweede leestoets afgelegd. Voor beide groepen werd de statistische samenhang berekend tussen de twee leesscores. De correlatiewaarde bedroeg 0,96.

- Er zijn 8 meetmomenten voorzien zodat kinderen niet alleen vergeleken kunnen worden met de normgroep, maar zodat op basis van de afgeleide resultaten ook de persoonlijke evolutie in kaart kan worden gebracht. Positief is dat voor elk meetmoment een andere leeskaart wordt gebruikt, zodat leerlingen niet vertrouwd worden met de woordenrijen.
- Niet alle netten zijn vertegenwoordigd in het normeringsonderzoek.
- Een pluspunt zijn de aparte normen voor leerlingen die het Nederlands niet als moedertaal hebben.
- Positief is dat wordt aangeraden om naast de bekomen score (= aantal gelezen woorden - aantal fouten) ook aandacht te hebben voor het aantal fout gelezen woorden, het soort fout en het leestempo, aangezien dit bijkomende relevante informatie kan bieden.
- De ene leerling heeft het moeilijker dan de andere met het snelheidskarakter van dergelijke toetsen. Dit dient ook in kaart te worden gebracht en meegenomen in de interpretatie en de beslissingen omtrent verdere stappen op basis van het eventueel uitvallen van leerlingen.
- Op p. 20 van de handleiding wordt een achteruitgang op de resultaten van technisch lezen gekoppeld aan de PISA-resultaten. Bij PISA gaat het echter over begrijpend lezen. Maar dat heeft natuurlijk niets met de test op zich te maken.
- De toets wordt individueel afgenomen. Dit betekent dat dit tijdsintensief is.
- De uitgeschreven instructies zorgen ervoor dat dit de betrouwbaarheid bij de afname vergroot.
- De online applicatie zorgt ervoor dat de resultaten van individuele kinderen en van de klasgroep overzichtelijk op te volgen is.

